

A méhek és a Vanitas

Kicsiny Balázs kiállítása

Csikász Galéria, Veszprém, 2016. VII. 09. – IX. 03.

EGED DALMA

Nagyapám mondogatta mindig:

*Az élet megdöbentően rövid. Most, ahogy vissza-
emlékszem, úgy összezsugorodik, hogy például
alig értem, fiatal koromban hogyan szánhattam rá
magam arra, hogy a szomszéd faluba lovagoljak, és
ne féljek attól, hogy – eltekintve a szerencsétlen vélet-
lenektől – még a megszokottan, szerencsésen eltelt
élet hossza sem lesz elegendő egy ilyen lovaglásra.*

FRANZ KAFKA: A SZOMSZÉD FALU (a kiállítás mottója)

Kicsiny Balázs művei egyrészt történetek azokról a hősről, akik felismerték, hogy a mindennapi munkába fektetett energia biztosan meg fogja haladni az eredményt, ezért inkább önként egy végeérhetetlen sziesztát választottak, másrészt pedig azokról, akik ennek ellenére mégis az örökké tartó, hiábavaló erőfeszítéseknél maradtak. A Csikász Galériában látható kiállításon mindkét hőstípus képviselteti magát.

A munka hiábavalóságának fenti dilemmáját *A suszterinas* című videolooop jól érzékelteti. A suszter, munkás életét maga mögött hagyva, apatikus mozdulatlan-

ságban fekszik egy körbeforgó, hatalmas óralap közepén, miközben inasa a kezére erősített cipőkben kúszik az óramutató járásával ellentétes irányba. Onnan érzékelhetjük az idő múlását, hogy a számoknál ülő gyászfényes suszterfeleségek minden esetben egy kalapácsütéssel díjazták a lábukhoz érkező inast, azonban érezhető, hogy ennek nincs túl sok jelentősége. Az óralap nem fog megállni, a kalapácsütések mint időbeli mérföldkövek a változatlanúságot mutatják, és a suszterinas az állandó kúszással legjobb esetben is annyi fog elérni, mint mozdulatlan mestere: egy helyben marad.

Ugyanígy az inaktivitást választotta Kicsiny Balázs egy másik visszatérő alakja is, az ejtőernyős, aki *A várva várt pillanat* című akvarellen jobb híján egy csillárról fejfelé lógva, óráját nézegetve látható. Csatlakozva a suszterhez, az alak fesztelen várakozása arra mutat rá, hogy a végeredmény szempontjából pont annyira tartja értékelhetőnek a polgári lakás csillárjáról való lógást és várakozást, mint a suszterinas kitartó erőfeszítését.

A munka mellőzhetőségén kívül Kicsiny Balázs tétovázó hőseinek másik nagy érdeme, hogy felismerték annak a vágyuknak a paradox voltát, hogy eljussanak az ominózus kafei szomszéd faluba. Hiszen mi értelme lenne átjutni, hacsak nem azért a felismerésért, hogy a szomszéd falut is mind a négy égtájban számos másik szomszédos falu határolja, és mindig a következő falu lesz az, ahol az esemény zajlik? S ha át is érnek, azon a térbeli ponton már az ő saját falujuk alakulna át ama bizonyos szomszédos faluvá, ahova ugyancsak el kell jutni. Ennek a paradoxonnak lehet a szimbóluma Kicsiny Balázs egyik kedvelt motívuma, a négy égtájnak tartó pepita autó. Az *Érzelmes utazás I-IV.* című fotósorozaton ez a mozgásra képtelen autógyűtes látható négyszer, ugyanabból a perspektívából, tavasszal, nyáron, ősszel és télen, melyek az évszakok periodikussága miatt akár évek, könnyen évszázadok stb. is lehetnek. De ebben az esetben az idő múlása nem is fontos, hiszen az egyszerre négyfelé forduló autó eleve képtelen az indulásra, éppen ezért jó emlékeztető Kicsiny alakjai számára: arra, hogy az úticél kiválasztásában a legbölcsebb dolog a döntésképtelenség, a tétovázás vagyis az egyhelyben maradás.

Ugyanerre a zsákutcára jöttek rá a kiállítás utolsó termében berendezett *Ideiglenes feltámadás* című installáció ejtőernyősei is. A három pepita sisakos, ejtőernyős alak látszólag teljes készütségben, ám tétlenül, ételhordójukat maguk mellett tartva fekszenek egymás mellett, kiengedett ejtőernyőkön. Kicsiny így értelmezte a jelenetet: „Ők hárman azt sem tudják mit, kinek és hová szállítanak, és hogy mindez miért épp velük, akkor és ott történik”. A küldetésük, hogy az ételt egy bizonyos helyre eljuttassák, idővel meghíusulhatott, hiszen a fenti paradoxon értelmében hiába is érkeznének meg a szomszéd

KICSINY BALÁZS:

Ideiglenes feltámadás VI., 2015,
installáció

Foto: Aftány Gábor

fotó: Áfrány Gábor

faluba, a szomszéd falu koordinátái mindig a szomszéd faluúi maradnának, így, mivel belefáradtak a hiábavaló cél üldözésébe, újabb utasításig – ha ugyan valaha lesz újabb utasítás – csak mozdulatlanul várakoznak.

Kicsiny Balázs hőseinek másik típusa az, aki állandóan túlzásból túlzásba esik, aki túl sokat tesz, túl nagyot vállal vagy éppen túl nagyot mond. Mint a suszterinas vagy az ismeretlen kisbolygó gyűrűjét körbe-körbe felszántó két alak, a bányászok vagy akár a méhek; a karaktereknek ez a

csoportja a folyamat eredménytelen ismételtetésével mutat rá ugyanarra a hiábavalóságra, mint a bénult alakok cselekvésképtelenségükkel. Ide kapcsolódik a suszterinással szimpatizáló *Őnarckép* című mű, amelyen egy pár kitaposott cipő helyettesíti egy öltönyös torzó fejét. Az öltöny ünnepélyessége miatt a kép egy komoly egzisztenciának tűnő becsületes, örökké tartó suszterinas lét portréja, hiszen egyrészt időn kívüli helyez – abban az értelemben, ahogy egy öltönyös emberről senki sem feltételezné, hogy valaha olyan méltatlan dolog éri, mint az elmúlás –, a cipő kopottsága viszont ennek a létnek a kemény, ismétlődő hétköznapiságára hívja fel a figyelmet.

A kiállítás egy másik darabja, a Münchhausen báró attrakcióját megörökítő *Anthem* című installáció pont ezeknek a mindennapi szelmalomharcosoknak állít emléket. A báróval esett meg egyszer – saját elmondása szerint –, hogy egy lovaglása alkalmával véletlenül egy mocsárba ugrott, ahonnan csak úgy szabadulhatott ki, ha a lovát a lába közé szorítva, saját hajánál fogva rántotta ki magát. Kicsiny installációjának főszereplője, egy női lovas is hasonlóan járt: mikor a mocsaras szakaszon próbált volna keresztüljutni, észre kellett vennie, hogy közben a haja egy koporsó alakú biliárdasztal alá szorult. A lovaglónő Münchhausen báró akrobatikus módszerével próbál megmenekülni, azonban a próbálkozás eredménytelenségét mutatja, hogy időközben a lova is pótlásra került egy tartósabb vasváz képében. Érezhető, hogy az erőfeszítése még akkor is túlzó és indokolatlan, ha a szabadulás bármilyen reménye is fennállna, de mivel erről szó sincs, ezért lehet a lovaglónő abszurd kirtása a legszebb megtestesítője az inasok, bányászok, méhek hétköznapijainak, azaz Kicsiny Balázs egész népének.

KICSINY BALÁZS:
Anthem II., 2013,
installáció

Kiállítási enteriőr
KICSINY BALÁZS Anthem
című művével

fotó: Áfrány Gábor